

P R O T O K O Ł

obrad konferencji Etnografów odbytej w Warszawie w Ministerstwie Kultury i Sztuki w dniach 4 i 5 grudnia 1947 r.

obecni:

Vdr.

Z Ministerstwa Kultury i Sztuki: Naczelny Dyrektor Muzeów i Ochrony Zabytków prof. Stanisław Lorentz.
Zastępca Naczelnego Dyrektora mgr. Witold Kieszkowski,
Konservator Generalny prof. dr. Jan Zachwatowicz,
Naczelnik Wydziału Muzeów mgr. Antoni Dębnicki, oraz 4 referentów z Wydziału Muzeów.

Zaproszeni:

Doc. dr. A. Chętnik, dr. B. Ciołek, Nacz. Z. Czasznicka, prof. dr. E. Frankowski, prof. dr. J. Gajek, dr. M. Gładysz, dr. J. Krajewska, mgr. L. Malicki, dr. R. Reinfuss, H. Skurpski, dr. M. Znamierowska-Prüfferowa, mgr. J. Zożna-Manugiewicz.

I dzień obrad

Konferencję zagał Naczelny Dyrektor Muzeów i Ochrony Zabytków prof. Lorentz stwierdzając, że w całości prace nad odbudową naszego muzealnictwa dobiega już końca dwuletni okres poświęcony przede wszystkim zabezpieczeniu mienia muzealnego i reaktywizacji placówek przedwojennych. Po wypełnieniu tych najpilniejszych zadań, polityka muzealna wkrocza obecnie w pełni w okres planowania.

Konferencja dzisiejsza poświęcona jest podstawowym zagadnieniom organizacji zbiorów etnograficznych. Naczelna Dyrekcja oczekuje od zebranych konkretnych projektów i opinii w odniesieniu do spraw które wymagają rozstrzygnięcia i realizacji już w roku 1948.

Zadania tego nie spełniła w ustalonym terminie komisja powołana w tym celu na poznańskim zjeździe Związku Muzeów.

Dzisiejsza konferencja oprócz zasadniczych wniosków, dotyczących organizacji zbiorów etnograficznych w Polsce, a szczególnie na Ziemiach Odzyskanych, powzięć musi opinię w sprawie urządzenia projektowanego muzeum typu skansenowskiego. Konkretne rozwiązanie tych zagadnień ma dziś znacznie większe możliwości realizacyjne niż w latach ubiegłych w związku z przewidywanym ^{zwiększeniem} zwiększeniem kredytów Ministerstwa na cele muzealne.

Po zgażeniu obrad Dyrektor Lorentz powierzył dalsze przewodnictwo Dyrektorowi Kieszkowskiemu.

Dyskusję nad sprawą organizacji zbiorów ludzawozych o typie centralnym i okręgowym poprzedził referat Naczelnika Dębnickiego; referent omawia dzisiejszy stan zbiorów w Polsce, wskazując na główne braki i niejasności które obecnie w nim występują. Do spraw z tego zakresu wymagających wyrażenia w toku dyskusji należy przede wszystkim: właściwy podział zadań programowych pomiędzy dwa istniejące muzea etnograficzne o typie centralnym, wytyczenie punktów w których powinny być utworzone zbiory okręgowe, ustalenie czy zbiory takie pod względem organizacyjnym mają mieć charakter odrębnych muzeów, czy też wchodzić w skład wielodziałowych muzeów okręgowych. Dyskusja powinna też wyjaśnić sprawę zasięgu terenowego zbiorów okręgowych oraz zagadnienie ~~związania~~ z nimi zbiorów porównawczych etnografii ogólnopolskiej. Zagadnienie to winno być dokładnie przemyślane zwłaszcza w odniesieniu do muzeów na Ziemiach Odzyskanych, oraz muzeów mieszczących się w ośrodkach uniwersyteckich.

Niezmiernie ważną sprawą, do której rozwiązania przyczynić się winna konferencja, jest także pozyskanie nowych wyszkolonych kadr pracowniczych, których brak w muzealnictwie etnograficznym jest obecnie b. poważną przeszkodą w realizacji wszelkich planowych zamierzeń.

Prof. Frankowski rozpoczynając dyskusję nad referatem, podkreślał praktyczne znaczenie jakie dla realizacji planowej polityki muzealnej posiadać b.

dzie zorganizowana współpraca między Ministerstwem Kultury i Sztuki a etnografami.

Dr. Gładysz zaproponował, aby dla ustalenia tej współpracy powołać stałą radę etnografów współdziałającą z Ministerstwem jako fachowy organ opiniodawczy.

Dyrektor Kieszkowski wyjaśnił, że rada taka nie może być obecnie utworzona ze względu na brak odpowiednich podstaw prawnych w statucie Ministerstwa. Prof. Frankowski zgłosił wobec tego wniosek by Ministerstwo zwoływało co pewien czas konferencję etnografów dla wspólnego przedyskutowania ważniejszych zagadnień / wniosek 1 /.

Ożywioną wymianę zdań wywołała sprawa programu ludoznawczych muzeów centralnych: Warszawskiego Muzeum Kultur Ludowych i Krakowskiego Muzeum Etnograficznego.

Dr. Reinfuss podkreślił konieczność zachowania rozległego zasięgu zbiorów krakowskich, które prócz etnologii polskiej i słowiańskiej powinny dla celów porównawczych i potrzeb zakładów uniwersyteckich, obejmować również częściowo kulturę ludów pozaeuropejskich.

Dyr. Żoźna-Manugiewicz uważając za słuszną objęcie programem muzeum krakowskiego całości zagadnień ludoznawczych Polski i Słowiańszczyzny uważa za niewłaściwe rozbudowanie w tym muzeum dzieł pozaeuropejskich.

Szczupłość znajdujących się w kraju zbiorów z tego zakresu nie pozwala na ich rozpraszanie. Tymczasem w samym Krakowie zbiory te są rozmieszczone w kilku instytucjach i nie stanowią zwartej całości.

Prof. Frankowski wyraził przekonanie, że nieliczne zbiory ludoznawcze pozaeuropejskie zarówno z Krakowa jak i z innych miast Polski powinny być jak najrychlej zgromadzone w Warszawskim Muzeum Kultur Ludowych, które zgodnie ze swymi założeniami programowymi największemu będzie mogło je wykorzystać zarówno pod względem naukowym jak i społeczno-dydaktycznym. W związku z projektem przeniesienia zbiorów etnologicznych pozaeuropejskich z Krakowa do Warszawy Dyrektor Kieszkowski stwierdził z naciskiem, że w wypadkach tego rodzaju Ministerstwo stosuje zasadę dawania ekwiwalentu w innych obiektach muzealnych muzeum, z których pewne zespoły zabytków przeznaczone są do innych zbiorów.

Inne osoby biorące udział w dyskusji, przyłączyły się do opinii prof. Frankowskiego w związku z czym uchwalony zostaje odpowiedni wniosek / Wniosek 2 / wszystkimi głosami przy jednym wstrzymującym się / dr. Reinfuss /. W toku obszernej dyskusji zostały sprecyzowane możliwości wyszkolenia kadr pracowników muzealnych, których dotkliwy brak odczuwa się przy organizacji zbiorów etnograficznych.

Obecni na konferencji kierownicy i przedstawiciele zakładów naukowych w Poznaniu, Lublinie, Toruniu, Łodzi i Wrocławiu referują możliwości dostarczenia w najbliższych latach przez Uniwersytety młodych sił fachowych dla muzealnictwa etnograficznego. Pozyskanie studentów dla specjalizacji w tym kierunku mogłoby być bardzo ułatwione przez utworzenie odpowiednich stypendiów państwowych.

Według zgodnej opinii zebranych konieczne jest prócz kształcenia fachowców naukowych szkolenie praktyczno-zawodowe pracowników muzealnych zwłaszcza zaś osób zatrudnionych już obecnie w muzeach na prowincji.

Sprawę tę referuje szczegółowo prof. Frankowski omawiając program specjalnych kursów i podręcznych wydawnictw z zakresu wiedzy muzealnej przygotowywanych w Poznaniu z inicjatywy Związku Muzeów.

Zebrani wyrazili przekonanie, że największą gwarancją szybkiego zrealizowania projektowanych kursów muzealnych, byłoby powierzenie ich kierownictwa prof. Frankowskiemu.

Prof. Frankowski zakomunikował, że wobec wykonania znacznej części prac przygotowawczych, kursy muzealne będą się mogły odbyć po raz pierwszy już na Wielkanoc w 1948 r.

Dr. Ciołek zgłosił propozycję by w kursach wzięli udział studenci z Zakładu Architektury Polskiej, którzy następnie będą mogli współpracować z etnografami przy budowie muzeów "skansenowskich" i w zakresie modelarstwa budowlanego.

Nacz. Czasznicka podkreśliła potrzebę uwzględnienia w programie kursów wyszkolenia plastycznego, aby rozwinąć u muzeologów zmysł estetyczny, oraz umiejętność rysowania b. przydatną w praktyce badacza terenowego.

Profesorowie Frankowski i Gajek oraz dr. Chętnik stwierdzili, że nie należy obawiać się "nadprodukcji etnografów". Liczba 80 - 100 fachowców którą możnaby osiągnąć w ciągu lat najbliższych, nie przekroczy zapewne zapotrzebowania na pracowników w zakładach uniwersyteckich, muzeach, instytucjach badawczych, pracowniach modelarskich, a również w dziennikarstwie i dziedzinie popularyzacji.

Po zakończeniu dyskusji na te tematy, uchwalono wniosek w sprawie stypendiów przy katedrach ludoznawstwa, oraz organizacji kursów muzealnych.

/ wniosek 3 /.

Dyskusja nad rozmieszczeniem etnograficznych zbiorów okręgowych wykazała że zbiory takie powinny powstać przede wszystkim w Poznaniu a w dalszej przyszłości również w Białymstoku, gdzie szerszego uwzględnienia wymaga przede wszystkim kultura kurpiowska. Rozbudowy do skali zbiorów okręgowych wymaga również dział etnograficzny jednego z muzeów w woj. rzeszowskim. Wobec braku miejsca dla takich zbiorów w istniejących obecnie muzeach miejskich tego województwa - byłoby rzeczą słuszną i celową okręgowy dział etnograficzny, zorganizować w Zamku w Łańcucie.

W sprawie organizacji zbiorów okręgowych większość zebranych przychyliła się do opinii Dyr. Żoźny-Manugiewicz, by stanowiły one działy muzeów okręgowych, jedynie zaś w miastach uniwersyteckich możnaby uznać celowość ich z wyodrębnienia organizacyjnego jako muzeów samodzielnych.

Specjalne zainteresowanie wywołała sprawa Muzeum Polskiego w Rappersviku zreferowana przez dr. Ciołka. Po ożywionej wymianie zdań zebrani zgodzili się z poglądem prof. Gajka, że sprawa organizacji zbiorów sztuki ludowej w Rappersviku musi być uznana za jedno z najpilniejszych zagadnień w odbudowie naszego muzealnictwa etnograficznego z uwagi na wielkie znaczenie propagandowe takich zbiorów. Wniosek sformułowany w tej sprawie zebrani przyjęli jednogłośnie. / wniosek 4 /.

Obszerną dyskusję wywołała również sprawa masowego wykupywania do celów handlowych przedmiotów sztuki ludowej od ludności wiejskiej.

W związku z tym dr. Prüfferowa i dr. Chętnik zaproponowali wprowadzenie ustawy chroniącej przed wywozem zabytków kultury ludowej. Dr. Prüfferowa wskazała także na celowość odpowiedniej propagandy zwłaszcza wśród wieśniaków, prof. Frankowski zakwestionował praktyczne znaczenie ustawowej walki z wywozem zabytków etnograficznych i walka taka wobec małych możliwości stworzenia skutecznej egzekutywy, nie przyniosłaby żadnych rezultatów.

Zjawisko wywozu należy raczej potraktować pozytywnie organizując w oparciu żywe jeszcze tradycje rzemiosła ludowego wytwórczość współczesną, która z powodzeniem zaspokoić będzie mogła potrzeby handlowe zarówno w kraju jak i na rynkach zagranicznych.

Aby zaś zabezpieczyć cenniejsze zabytki znajdujące się w terenie, należy jaknajrychlej podjąć planowaną przez Ministerstwo akcję gromadzenia ich w muzeach.

Podjęta na wniosek Dyr. Kieszkowskiego ogólna dyskusja nad praktyczną realizacją prac zabezpieczających wskazuje na potrzebę oparcia tych prac o istniejące ośrodki uniwersyteckie i muzealne. W sprawie tej zebrani uchwalili szczegółowy wniosek / wniosek 5 /.

Obrady nad organizacją zbiorów etnograficznych w muzeach regionalnych, poprzedziło zagajenie Ob. Zakuskiej która omówiła pokrótce stan tych zbiorów. Przedłożona do dyskusji przez referentkę sprawa określenia minimalnej liczby regionów które powinny być reprezentowane w działach etnograficznych - nie została dokładnie sprecyzowana z uwagi na rozległość zagadnienia, które trudno rozstrzygnąć bez oparcia o szczegółowe studia.

Jedyną bardziej konkretną sugestią w tej sprawie sformułował dyr. Żoźna-Manugiewicz, proponując by muzea regionalne posiadające działy etnograficzne tworzyć w ośrodkach administracyjnych kraju, których po wprowa-

dzeniu w życie nowego podziału administracyjnego, będzie około 30. Ożywioną wymianę zdań wywołały uwagi prof. Frankowskiego w sprawie organizacji zbiorów etnograficznych w muzeach regionalnych. Prof. Frankowski jest przeciwny gromadzeniu obiektów związanych wyłącznie z kulturą regionu. Nowocześnie zorganizowany, nawet niewielki dział kultury ludowej powinien zawierać monograficzny przegląd etnografii ogólnopolskiej. Gromadzenie zabytków w zbiorach etnograficznych powinno być oparte o plan centralny przewidujący określony program zbiorów dla każdego muzeum. W materiale wystawowym poważną pozycję powinny stanowić modele zwłaszcza z zakresu budownictwa. Modele te według charakterystycznych cech należałoby wykonywać w specjalnych pracowniach a następnie przekazywać muzeum zgodnie z ustalonym centralnie planem ich potrzeb. Wypowiedź ta wywołała zastrzeżenia innych dyskutantów w związku z pewną schematyzacją prac muzealnych która zdaje się z niej wynikać. Dr. Krajewska przeciwna jest przeciążaniu wystaw regionalnych materiałem przeglądowym ogólnopolskim. Nadmierna jego rozbudowa odwracałaby uwagę placówek regionalnych od ich zadań istotnych związanych przede wszystkim z badaniem i gromadzeniem zabytków kultury lokalnej.

Dyrektor Kieszkowski i prof. Gajek kwestionują celowość określenia z góry ściśłego programu zbiorów - byłoby to sprzeczne z zadaniami badawczo naukowymi muzeów. Zbiory ściśle planowane mogą mieć rację bytu przy organizacji wystaw o założeniu wyłącznie społeczno-wychowawczym. Rzeczywistość z którą spotyka się naukowiec w pracy terenowej zawiera zawsze niespodzianki których żaden plan nie zdoła przewidzieć.

Prof. Frankowski wyjaśnił że został zrozumiany zbyt jednostronnie i uzupełnia wyrażone poprzednio poglądy, uzgadniając je z wypowiedziami oponentów. Na pewne braki w ogólnie przyjętym sposobie gromadzenia zbiorów wskazali prof. Gajek i dr. Ciołek:

prof. Gajek widzi zniekształcenie obrazu kultury wiejskiej w nadmiernym faworyzowaniu w muzeach sztuki ludowej z równoczesnym zaniedbaniem innych dziedzin bardziej podstawowych dla społeczno-gospodarczego przekroju życia. Dr. Ciołek zwrócił uwagę na fakt że w zbiorach etnograficznych uwzględnia się zwykle przede wszystkim kulturę rolniczą, niewiele miejsca pozostawiając dla kultury pasterskiej, rybackiej lub łowieckiej. Niezmiernie ważnym ~~zaj~~ zjawiskiem pomijanym również w naszym muzealnictwie jest forma przejściowa między typami kultury wiejskiej i miejskiej jaką wytwarza życie małego miasteczka. Warto by w przyszłości pomyśleć o utworzeniu muzeum pod ~~otwar~~ tym niebem, które by utrzymało typ kultury małego miasteczka.

Dyr. Zołna-Manugiewicz uzupełnił te wypowiedzi, mówiąc o również zaniedbywanej dziedzinie etnografii kopalnej.

Dyrektor Kieszkowski sformułował w związku z tym wniosek proponujący ustalenie współpracy między etnografami a konserwatorami wojewódzkimi przy zabezpieczaniu zabytków paleoetnograficznych / Wniosek 6 /. Pierwszy dzień obrad zamknęła dyskusja nad organizacją zbiorów etnograficznych na Ziemiach Odzyskanych. Głównym punktem dyskusji było zagadnienie w jakiej mierze wystawy etnograficzne mogą ilustrować tezę o polskości kultury ludowej Ziemi Odzyskanych. Ze zgodnych w tym przedmiocie wypowiedzi prof. Frankowskiego, prof. Gajka i dyr. Zołny-Manugiewicza wynika, że etnografia nie jest najważniejszą dziedziną do rozgrywania sporów narodowościowych współczesnych społeczeństw. Przebiegające przez wszystkie lądy drogi przenikania się i kształtowania form kultury ludowej nie mają bezpośredniego związku z procesem formowania się narodowości na wyższym szczeblu cywilizacyjnym. Niemniej biorąc pod uwagę potrzebę związania kulturalnego Ziemi Odzyskanych z Dawnymi - należy uznać za słuszną zasadę by w działach etnograficznych na Ziemiach Odzyskanych materiał lokalny był wystawiany w związku z porównawczymi zespołami zabytków kultury ludowej ogólnopolskiej. W sprawie realizacji tej zasady uchwalony został osobny wniosek / Wniosek 8 /.

II. dzień obrad

Przed przystąpieniem do ustalonego porządku dziennego, Dyrektor Lorentz podał zebranych do wiadomości propozycję nadesłaną ostatnio przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Leningradzie w sprawie dostarczenia eksponatów polskich na organizowaną tam wystawę etnografii słowiańskiej.

Wszyscy zebrani, wypowiedzieli za jaknajbardziej pozytywnym i konkretnym potraktowaniem tej propozycji z uwagi na ogromne korzyści jakie naszej nauce i muzealnictwu zapewni nawiązanie współpracy z tak poważną instytucją zagraniczną jak Leningradzkie Muzeum Etnograficzne.

W dyskusji nad realizacją wspomnianej propozycji prof. Frankowski znający zbiory leningradzkie, stwierdza że etnografia polska jest tam już częściowo reprezentowana i należałoby uzgodnić korespondencyjnie jakich uzupełnień wymagają one obecnie.

Przeysyłając nasze eksponaty, warto by też - zdaniem prof. Frankowskiego zaproponować Muzeum Leningradzkiemu wymiany muzealiów. Tą drogą możnaby n.p. uzyskać dla Muzeum Kultur Ludowych trudne obecnie do zdobycia w inny sposób zabytki z zakresu kultury ludów pozaeuropejskich.

Drugi dzień konferencji poświęcony był głównie obradom nad sprawą wyboru miejsca i ustalenia programu dla projektowanego muzeum kultury ludowej pod otwartym niebem.

W całość zagadnienia wprowadził zebranych obszerny referat dr. Ciołka, omawiający różne rodzaje muzeów typu skansenowskiego i praktyczne doświadczenia, jakie przy organizacji zebrano zagranicą.

Ob. Hieronim Skurpski, Kustosz Muzeum Mazurskiego uzupełnił referat dr. Ciołka informacjami o stanie obecnym "skansenu" poniemieckiego pod Olsztynkiem, którego budowa rozpoczęta była przed wojną w miejscu wybranym przez Niemców m.inn. ze względu na położone w pobliżu mauzoleum Hindenburga. W dyskusji nad realizacją omawianego projektu prof. Zachwatowicz zwraca uwagę na możliwość rozległej współpracy między organizatorami muzeum a służbą konserwatorską.

Wiele bowiem obiektów budownictwa ludowego, których konserwacja w terenie przedstawia duże trudności praktyczne najlepiej będzie można zachować przenosząc w obręb muzeum.

Pewną różnicę zdań - uzgodnioną następnie kompromisowo - wywołało zagadnienie, czy przy urządzeniu muzeum pod otwartym niebem należy się posługiwać autentycznymi zabytkami budownictwa czy też kopiami lub modelami syntetycznymi.

Całkowite natomiast uzgodnienie opinii uzyskano w sprawie umieszczenia muzeum nie w Olsztynku lecz pod Warszawą oraz w sprawie zakresu programowego, który obejmowałby całość naszej kultury ludowej. / Wniosek 9 /. Obecnie omawiana była sprawa inwentaryzacji obiektów etnograficznych znajdujących się w muzeach. Zgodnie stwierdzono konieczność ujednoczenia metod pracy inwentaryzacyjnej. Planowa polityka muzealna, jak również potrzeby nauki wymagają założenia centralnej kartoteki zabytków etnograficznych, co wymaga ustalenia jednolitego dla wszystkich muzeów typu karty inwentarzowej i sposobu jej wypełnienia. Według opinii zebranych szczegółowe opracowanie tych zagadnień i ustalenie wzoru karty inwentarzowej powinno być powierzone Polskiemu Towarzystwu Ludoznawczemu.

Sekretarz Towarzystwa prof. Gajek oświadczył, że Polskie Towarzystwo Ludoznawcze chętnie tę pracę podejmie, prosi jednak by Ministerstwo Kultury i Sztuki dopomogło w nawiązaniu porozumienia z poszczególnymi muzeami które - zapewne wskutek nadmiaru zajęć bieżących - niechętnie odpowiadają Towarzystwu na otrzymane pisma i ankiety.

Dyrektor Kieszkowski stwierdził, że Ministerstwo pragnie z Polskim Towarzystwem Ludoznawczym ściśle współdziałać w zakresie prac nad wprowadzeniem jednolitej metody inwentaryzacyjnej i chętnie przeprowadzi związaną z tym korespondencję z poszczególnymi muzeami. / Wniosek 10 /.

Zebrani na konferencji omówili również obecny stan zbiorów Muzeum Etnograficznego im. S. Udziela w Krakowie, które nadal nie może być udostępnione społeczeństwu wskutek niedających się dotychczas rozwiązać trudności lokalowych. Uchwalono jednogłośnie odpowiedni wniosek z wezwaniem do

Władz Państwowych i Zarządu Miejskiego w Krakowie o pomoc w rozwiązaniu tych trudności / Wniosek 11 /.

Obrady zakończyło ponowne odczytanie i przegłosowanie ustalonego w toku dyskusji tekstu poszczególnych wniosków.

W N I O S K I

1. Dla nawiązania stałej współpracy muzeologów - etnografów z Ministerstwem Kultury i Sztuki nad realizacją planowej i przemyślanej polityki muzealnej w zakresie etnografii - zebrani zwracają się do Ministerstwa o zorganizowanie w pewnych odstępach czasu wspólnych konferencji, przyczym być by pożądanym, aby konferencje takie odbywały się kolejno w różnych ośrodkach wczesnych. Konferencje winny być poświęcone określonym zagadnieniom i dyskutować te zagadnienia w oparciu o referaty, których streszczenie byłoby podawane do wiadomości uczestników na dwa tygodnie przed terminem obrad.
2. Wobec nikłych możliwości powiększenia nielicznych w kraju zbiorów z zakresu etnologii pozaeuropejskiej można utworzyć obecnie tylko jedno muzeum gromadzące zabytki z tego zakresu. W związku z tym zebrani zwracają się do Ministerstwa Kultury i Sztuki o spowodowanie, by wszelkie znajdujące się w Polsce zbiory pozastawiańskie z dziedziny ludoznawstwa zostały stopniowo zgromadzone w Muzeum Kultur Ludowych w Warszawie, jako instytucji centralnej, której program tego rodzaju zbiory obejmuje.
3. Wszelkie zadania zarówno naukowe, jak społeczno-wychowawcze, które mogą i powinny spełnić muzea etnograficzne - będą tylko wtedy wykonalne, gdy zostanie wyszkolona odpowiednia liczba fachowych muzeologów - etnografów. W związku z tym zebrani na konferencji zwracają się do Ministerstwa Kultury i Sztuki o uzyskanie stypendiów uniwersyteckich dla studentów studiujących etnologię jako przedmiot główny. Stypendia przy katedrach ludoznawstwa mogą być pomyślane jako zobowiązujące stypendystę do pracy muzealnej w ustalonym okresie po ukończeniu studiów. Z uwagi na konieczność selekcji, kandydatów stypendia takie powinny być przewidziane przede wszystkim dla studentów zaswansowanych. Ponadto zebrani uważają za niezbędne udzielenie poparcia finansowego ze strony Ministerstwa Kultury i Sztuki dla organizowanych w 1948 r. w Poznaniu przez Związek Muzeów kursów muzealnych, w których powinny być przeszkoleni przede wszystkim pracownicy muzeów prowincjonalnych m.in. w zakresie etnografii.
4. Zebrani, biorąc pod uwagę doniosłą rolę propagandową jaką posiadają niewielkie obecnie zbiory etnograficzne w Muzeum Polskim w Reppersvilu, uważają za niezbędne ich rozszerzenie i zreorganizowanie zgodnie z założeniami nowoczesnej muzeologii i potrzebą pełnowartościowej propagandy kulturalnej zagranicą. W związku z tym byłoby potrzebne powierzenie przez Ministerstwo Kultury i Sztuki jednemu ze specjalistów opracowanie szczegółowego programu organizacji działu etnograficznego w zbiorach reppersvilskich.
5. Wobec wzmoczonego po ostatniej wojnie procesu zanikania znajdujących się w terenie zabytków kultury ludowej oraz masowego ich wykupywania do celów handlowych - należy już w r. 1948 podjąć na obszarze całego państwa planową akcję zabezpieczenia i zwózki tych zabytków. Akcja ta prowadzona w oparciu o muzea posiadające działy etnograficzne i uniwersyteckie katedry ludoznawstwa powinna objąć planowo wszystkie województwa, przyczym dla zapewnienia celowego podziału wszystkich obiektów - całość materiałów winna być zabezpieczona do dyspozycji Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury i Sztuki. Po ukończeniu prac zwózkowych Naczelna Dyrekcja przeprowadzi w porozumieniu z konferencją etnografów rozdział zebranego materiału między poszczególne muzea. W celu usprawnienia projektowanej akcji zebrani zwracają się do kierowników muzeów i odpowiednich zakładów uniwersyteckich o zgłoszenie w Ministerstwie Kultury i Sztuki osób, które mogłyby wziąć udział w terenowych pracach zabezpieczających.
6. Zebrani uważają za niezbędne nawiązanie stałej współpracy etnografów z konserwatorami wojewódzkimi przy zabezpieczeniu i gromadzeniu obiektów

paleoetnograficznych znajdujących często w toku prac konserwatorskich.

7. Wobec stwierdzonego stanu szczególnego zaniedbania muzeów regionalnych Ziemi Lubuskiej - zebrani zwracają się do profesora Frankowskiego, by kierowany przez niego zakład uniwersytecki zbadał stan zbiorów etnograficznych w wymienionych muzeach i roztoczył nad nimi opiekę.
8. Zebrani na konferencji wyrażają przekonanie, że w działkach etnograficznych muzeów na Ziemiach Odzyskanych należy przy organizowaniu ekspozycji przyjąć zasadę przedstawienie materiału lokalnego na tle porównawczym zabytków z zakresu ogólnopolskiej kultury ludowej. Dla wprowadzenia w życie tej zasady potrzebne jest szczegółowe opracowanie odpowiednich metod realizacyjnych i planu organizacji muzealnych wystaw etnograficznych na Ziemiach Odzyskanych. Zebrani proponują, by Ministerstwo Kultury i Sztuki powierzyło opracowanie tych zagadnień ob. ob. dr. Reinfussowi i dr. Gładyszowi.
9. W związku z podjętym przez Ministerstwo Kultury i Sztuki projektem rozpoczęcia w r. 1948 prac nad zorganizowaniem muzeum etnograficznego pod otwartym niebem - zebrani na konferencji wyrażają następującą opinię:

Realizacja wspomnianego projektu na terenie poniemieckiego muzeum tego typu w Olsztynku nie jest celowa z uwagi na jego położenie oraz wąski i jednostronny dobór znajdujących się tam obecnie nielicznych obiektów. Ze względu na niezwykle doniosłą funkcję kulturalną oraz poważny wkład finansowy, którego wymaga budowa projektowanego muzeum - powinno być ono zorganizowane pod Warszawą, jako w centrum kraju i objąć swym programem przegląd wszystkich form budownictwa wiejskiego i kultury ludowej w Polsce. Najwłaściwszym miejscem na urządzenie tego muzeum jest obszar położony między Bielanami i Młócinami pod Warszawą. Za wyborem tego miejsca przemawia również okoliczność, że w Młócinach będą umieszczone zbiory Muzeum Kultur Ludowych. Sąsiedztwo obu placówek muzealnych jest wysoce pożądane z uwagi na wzajemne dopełnienie się wynikających z ich programu zadań społeczno-oświatowych.

10. W związku z koniecznością jaknajrychlejszego przeprowadzenia planowej inwentaryzacji wszystkich obiektów etnograficznych znajdujących się w muzeach polskich oraz założenia centralnego katalogu tych zabytków - niezbędne jest wprowadzenie jednolitości metod w pracy inwentaryzacyjnej. Opracowanie tych metod oraz ustalenie jednolitego typu karty inwentaryzacyjnej powierzyć należy Polskiemu Towarzystwu Ludoznawczemu.
11. Zebrani stwierdzają, że fatalne warunki lokalowe Muzeum Etnograficznego im. S. Udzieli w Krakowie, które dotychczas nie dysponuje pomieszczeniem niezbędnym do wystawienia i konserwacji zbiorów - określić trzeba jako szczególnie godne ubolewania. Zebrani zwracają się z gorącym apelem do Władz Państwowych i Zarządu Miasta Krakowa o rozwiązanie tego stanu rzeczy, który powoduje, że największe w Polsce Ludowej zbiory obrazujące kulturę ludu polskiego pozbawione są własnego pomieszczenia i nie mogą być udostępnione społeczeństwu.